

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

MA CÔNG CƯƠNG

**THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP QUẢN LÝ,
BẢO VỆ RỪNG TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN YÊN MINH,
TỈNH HÀ GIANG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

THÁI NGUYÊN - 2018

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

MA CÔNG CƯƠNG

**THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP QUẢN LÝ,
BẢO VỆ RỪNG TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN YÊN MINH,
TỈNH HÀ GIANG**

Ngành: Phát triển nông thôn

Mã ngành: 8.62.01.16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS. Đào Thanh Vân

THÁI NGUYÊN - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan, mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và thông tin trích dẫn trong luận văn đều đã được trích dẫn và ghi rõ nguồn gốc./.

Tác giả luận văn

Ma Công Cương

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình học tập và thực hiện làm luận văn tốt nghiệp theo chương trình đào tạo Thạc sĩ của Trường Đại học Nông Lâm - Đại học Thái Nguyên. Trong quá trình thực hiện đề tài, tôi đã nhận được nhiều sự giúp đỡ nhiệt tình của nhiều tập thể và cá nhân.

Nhân dịp này, tôi xin bày tỏ sự biết ơn sâu sắc tới GS.TS. Đào Thanh Vân giáo viên trực tiếp hướng dẫn khoa học và tận tình giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Qua đây tôi xin chân thành cảm ơn Ban giám hiệu Trường Đại học Nông Lâm, Phòng Đào tạo, các thầy cô giáo đã bổ sung, cập nhật kiến thức khoa học bổ ích cho tôi. Tôi xin chân thành cảm ơn tập thể, cá nhân: Ban quản lý rừng phòng hộ Yên Minh, nơi tôi đang công tác, Chi cục thống kê huyện Yên Minh, Hạt Kiểm lâm huyện Yên Minh, UBND các xã: Ngọc Long, Mậu Long, Na Khê, và các hộ gia đình thuộc 06 thôn: Tà Muồng, Bản Rấn, Nà Mòn, Tà Chủ, Phú Tỷ 2, Thèn Phùng đã cùng làm việc, cung cấp thông tin, tài liệu quý giá trong quá trình xây dựng luận văn.

Mặc dù đã hết sức cố gắng song do về điều kiện thời gian, nhân lực, trình độ và điều kiện nghiên cứu nên luận văn không thể tránh những thiếu sót nhất định. Tôi mong muốn nhận được những ý kiến đóng góp quý báu của các thầy, cô giáo, các nhà khoa học và đồng nghiệp để bản luận văn tốt nghiệp của tôi được hoàn thiện hơn.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái nguyên, ngày   tháng   năm 2018

Tác giả

Ma Công Cường

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC CÁC BIỂU.....	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu đề tài.....	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	2
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở lí luận của đề tài.....	4
1.1.1. Khái niệm rừng, Quản lý bảo vệ rừng, quản lý rừng bền vững	4
1.1.2. Nguyên tắc bảo vệ và phát triển rừng	5
1.1.3. Cơ sở pháp lý và nguyên lý quản lý rừng bền vững	5
1.2. Cơ sở thực tiễn	7
1.2.1. Tổng quan vấn đề nghiên cứu trên thế giới.....	7
1.2.2. Tổng quan quá trình nghiên cứu ở Việt Nam	14
Chương 2: NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	28
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	28
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	28
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu.....	28
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	28
2.2.1. Thực trạng công tác quản lý, bảo vệ, sử dụng rừng tại huyện Yên Minh, tỉnh Hà Giang	28
2.2.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến công tác quản lý bảo vệ rừng	28
2.2.3. Những thuận lợi, khó khăn, kiến nghị trong công tác quản lý, bảo vệ rừng tại huyện Yên Minh.....	28
2.2.4. Đề xuất các giải pháp tăng cường công tác quản lý, bảo vệ rừng.....	29
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	29

2.3.1. Phương pháp thu thập số liệu	29
2.3.2. Phương pháp tổng hợp, xử lý và phân tích thông tin	31
2.4. Các chỉ tiêu nghiên cứu	31
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	33
3.1. Thực trạng công tác quản lý, bảo vệ, sử dụng rừng tại huyện Yên Minh, tỉnh Hà Giang	33
3.1.1. Khái quát chung về địa bàn nghiên cứu	33
3.1.2. Thực trạng công tác quản lý, bảo vệ và sử dụng rừng	43
3.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến công tác quản lý, bảo vệ rừng	51
3.2.1. Mối quan tâm của các bên liên quan đến công tác quản lý, bảo vệ rừng	52
3.2.2. Mức độ quan trọng của các bên liên quan đến công tác quản lý, bảo vệ rừng	53
3.2.3. Mức độ ưu tiên của các giải pháp quản lý bảo vệ và phát triển rừng	54
3.2.4. Tác động của quản lý, bảo vệ rừng	55
3.3. Những thuận lợi, khó khăn, kiến nghị trong công tác quản lý, bảo vệ rừng tại huyện Yên Minh	59
3.3.1. Thuận lợi	59
3.3.2. Khó khăn, kiến nghị	59
3.4. Đề xuất các giải pháp tăng cường công tác quản lý, bảo vệ rừng	62
3.4.1. Giải pháp về kinh tế	62
3.4.2. Giải pháp về chính sách	62
3.4.3. Giải pháp về xã hội	63
3.4.4. Giải pháp về khoa học công nghệ	63
KẾT LUẬN, KIẾN NGHỊ	64
TÀI LIỆU THAM KHẢO	65
PHỤ LỤC	68

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

TT	Từ viết tắt	Nguyên nghĩa
1	ĐDSH	Đa dạng sinh học
2	HĐND	Hội đồng nhân dân
3	ITTO	Tổ chức gỗ nhiệt đới quốc tế
4	KHHGD	Kế hoạch hóa gia đình
5	QLBVR	Quản lý bảo vệ rừng
6	QLRBV	Quản lý rừng bền vững
7	SXLN	Sản xuất lâm nghiệp
8	THPT-THBT	Trung học phổ thông - trung học bổ túc
9	UBND	Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BIỂU

Biểu 3.1. Dân số, mật độ dân số, tỷ lệ tăng dân số tại huyện Yên Minh năm 2017....	35
Biểu 3.2. Hiện trạng rừng và đất lâm nghiệp giai đoạn 2013 - 2017.....	43
Biểu 3.3. Diện tích rừng phân theo chủ quản lý giai đoạn 2013 - 2017	45
Biểu 3.4. Biến động tài nguyên rừng tại địa bàn nghiên cứu.....	47
Biểu 3.5. Phân tích SWOT cho công tác quản lý, bảo vệ rừng.....	50
Biểu 3.6. Các yếu tố ảnh hưởng đến công tác quản lý và bảo vệ rừng.....	51
Biểu 3.7. Mối quan tâm của các bên liên quan đến công tác quản lý, bảo vệ rừng	52
Biểu 3.8. Mức độ quan trọng của các bên liên quan đến công tác quản lý bảo vệ rừng ..	53
Biểu 3.9. Mức độ ưu tiên của các giải pháp quản lý, bảo vệ và phát triển rừng.....	54
Biểu 3.10. Cơ cấu thu nhập bình quân của một hộ gia đình tại khu vực nghiên cứu	55
Biểu 3.11. Nhận thức của người dân trong quản lý bảo vệ rừng.....	56
Biểu 3.12. Nhu cầu gỗ bình quân một năm của cộng đồng tại khu vực nghiên cứu	57
Biểu 3.13. Ảnh hưởng của rừng đến môi trường	58
Biểu 3.14. Tổng hợp khó khăn, kiến nghị trong công tác quản lý, bảo vệ rừng	59

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Rừng là một nguồn tài nguyên vô cùng quý giá đối với chúng ta. Rừng là hệ sinh thái có độ đa dạng sinh học cao nhất ở trên cạn, đặc biệt là rừng nhiệt đới ẩm. Rừng đóng vai trò quan trọng trong việc tích trữ nước. Ngoài những ý nghĩa về tài nguyên động thực vật, rừng còn là một yếu tố địa lý không thể thiếu được trong tự nhiên, đóng vai trò cực kì quan trọng trong việc tạo cảnh quan và tác động mạnh mẽ đến các yếu tố đất đai, khí hậu. Chính vì vậy, rừng không chỉ có chức năng trong phát triển kinh tế - xã hội mà còn giữ chức năng sinh thái cực kỳ quan trọng: rừng tham gia vào quá trình điều hoà khí hậu, đảm bảo chu chuyển ôxy và các nguyên tố cơ bản khác trên hành tinh, duy trì tính ổn định và độ phì nhiêu của đất, hạn chế lũ lụt, hạn hán, ngăn chặn rửa trôi, xói mòn đất, làm giảm nhẹ sức tàn phá khốc liệt của các thiên tai, bảo tồn nguồn nước mặt và nước ngầm và làm giảm mức ô nhiễm không khí và nước. Ở Việt Nam ngoài những chức năng trên rừng còn mang các ý nghĩa lịch sử, văn hóa và tâm linh của nhiều cộng đồng dân tộc khác nhau.

Tuy nhiên có một số nguyên nhân làm cho tài nguyên rừng trên Trái đất ngày càng suy giảm về diện tích và chất lượng, trong đó rừng nhiệt đới bị suy giảm với tốc độ lớn nhất, đó là do áp lực về dân số của các vùng tăng nhanh, nghèo đói, người dân sinh kế chủ yếu dựa vào khai thác tài nguyên rừng, trình độ dân trí vùng sâu, vùng xa còn thấp kiến thức bản địa chưa được phát huy, hoạt động khuyến nông khuyến lâm chưa phát triển, chính sách của Nhà nước về quản lý rừng còn nhiều bất cập, cơ cấu xã hội truyền thống có nhiều sự thay đổi... Vì vậy vấn đề bảo vệ và phát triển tài nguyên rừng hiện nay được coi là một trong những nhiệm vụ quan trọng nhất trong sự phát triển kinh tế xã hội ở Việt Nam. Một trong những đòi hỏi để thực hiện thành công nhiệm vụ này là phải có những cơ chế phù hợp thu hút sự tham gia tích cực của người dân vào công tác quản lý bảo vệ phát triển rừng.

Yên Minh là một huyện miền núi cao của tỉnh Hà Giang, cách thị xã Hà Giang 100 km về phía Đông Bắc. Theo kết quả theo dõi diễn biến rừng và đất lâm nghiệp năm 2017 huyện Yên Minh. Tổng diện tích tự nhiên toàn huyện là: 77.658,8 ha, trong số đó có 54.051,7 ha đất quy hoạch lâm nghiệp - chiếm tỷ lệ 69,6% so với

tổng diện tích tự nhiên. Trong số diện tích đất lâm nghiệp có 27.697,8 ha là đất có rừng, diện tích rừng quy hoạch rừng phòng hộ là 18.376,7 ha, diện tích rừng quy hoạch rừng sản xuất là 6.681,1 ha, diện tích rừng quy hoạch rừng đặc dụng là 1.763,4 ha, diện tích ngoài 3 loại rừng là 876,2 ha.

Những năm qua, công tác quản lý, bảo vệ và phát triển rừng đã được các cấp chính quyền quan tâm và chỉ đạo thực hiện. Do đó diện tích rừng được bảo vệ tốt hơn, chất lượng rừng được tăng lên cả về số lượng và chất lượng. Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đã đạt được, hiện nay vẫn còn tồn tại những hạn chế trong công tác quản lý, bảo vệ rừng như: việc ngăn chặn tình trạng phá rừng, suy giảm rừng, lấn chiếm đất rừng của các đối tượng được giao trách nhiệm quản lý, bảo vệ, sử dụng rừng còn kém; công tác bảo vệ và phát triển rừng còn nặng về lợi ích trước mắt, cơ sở hạ tầng kỹ thuật của lâm nghiệp vẫn còn thấp kém, hiệu quả sản xuất lâm nghiệp chưa tương xứng với tiềm năng của huyện... Điều này khẳng định việc tìm hiểu vấn đề và nâng cao hiệu quả công tác quản lý bảo vệ rừng là điều quan trọng và cấp bách hiện nay. Chính vì vậy đề tài: “*Thực trạng và giải pháp quản lý, bảo vệ rừng trên địa bàn huyện Yên Minh, tỉnh Hà Giang*” vừa có cơ sở khoa học và ý nghĩa thực tiễn sâu sắc.

2. Mục tiêu đề tài

- Đánh giá thực trạng công tác quản lý, bảo vệ, sử dụng rừng tại huyện Yên Minh, tỉnh Hà Giang.
- Xác định các yếu tố ảnh hưởng đến công tác quản lý bảo vệ rừng trên địa bàn huyện Yên Minh, tỉnh Hà Giang.
- Phân tích những thuận lợi, khó khăn trong công tác quản lý và bảo vệ rừng tại huyện Yên Minh, tỉnh Hà Giang.
- Đề xuất một số giải pháp tăng cường công tác quản lý, bảo vệ rừng tại huyện Yên Minh, tỉnh Hà Giang.

3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài

3.1. Ý nghĩa khoa học

Kết quả nghiên cứu của đề tài sẽ là cơ sở cho việc đề xuất các giải pháp nâng cao hiệu quả công tác quản lý, bảo vệ rừng trên địa bàn huyện Yên Minh. Góp phần vào công tác quản lý, bảo vệ bền vững tài nguyên rừng.